

EWA ANDRYSIAK
Uniwersytet Kaliski
im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego
Instytut Interdyscyplinarnych Badań Historycznych
ORCID 0000-0002-5949-6130

ZESZYTY
KALISKIEGO TOWARZYSTWA
PRZYJACIÓŁ NAUK NR 23
STUDIA HISTORYCZNE
KALISZ 2023
ISSN 1426-6547

DOI: 10.4467/26578646ZKNT.23.007.18889

KALISKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK. 35 LAT W SŁUŻBIE NAUCE I REGIONOWI

14 listopada 1987 r. to dla środowiska naukowego Kalisza ważna data, odbyło się wówczas zebranie założycielskie powołujące regionalne stowarzyszenie naukowe, czyli Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, na czele którego do roku 1992 stał prof. Edward Polanowski, a po jego przedwczesnej śmierci funkcję tę sprawuje prof. K. Walczak. Od czasu utworzenia towarzystwa minęło 35 lat, z których 30 udokumentowano w wydawnictwie *Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Trzydzieści lat działalności 1987-2017* (Kalisz 2020).

Pomijając zatem te 30 lat, przypomniano działania z lat 2018-2022.

CZŁONKOWIE

Rok	Honorowi	Rzeczywiści	Wspierający
2018	7	156	6 (w tym 1 zbiorowy)
2019	7	156	j.w.
2020	6	160	j.w.
2021	5	157	j.w.
2022	5	156	j.w.

Źródło: oprac. na podstawie: E. Obała, „Rejestr członków honorowych, rzeczywistych i wspierających Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* 18 (2018), 19 (2019), 20 (2020), 21 (2021), 22 (2022)

W latach 2018-2019 KTPN liczył siedmiu członków honorowych: prof. Krzysztof Migoń (od 1998), prof. Hanna Tadeusiewicz (od 2004), prof. Tadeusz Drewnowski (od 2007), prof. Anna Żbikowska-Migoń (od 2011), prof. Dzierżymir Jankowski (od 2013), prof. Artur Kijas (od 2015), dr. inż. Mieczysław Arkadiusz Woźniak (od 2016)

W roku 2020 zm. prof. dr hab. T. Drewnowski, w kolejnym 2021 – dr inż. M.A. Woźniak.

Na koniec 2022 r. Towarzystwo liczyło 156 członków rzeczywistych. W latach 2018-2022 zmarło 15 członków rzeczywistych (3 w 2018 r., 2 w 2019, 1 w 2020, 6 w 2021 i 3 w 2022) i dwóch członków honorowych. Z kolei w szeregi towarzystwa w latach 2018-2022 przyjęto – 19 osób. Pośród sześciu członków wspierających, jeden to członek zbiorowy (od 2012) – Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa (od 2020 Akademia Kaliska)¹.

KOMISJE I PRACOWNIE

W strukturze Towarzystwa od początku jego istnienia działają komisje i pracownie.

Komisja Naukowa² – przew. prof. Artur Kijas, w marcu 2018 r. sekretarzem został Marcin Mikołajczyk, w 2021 r. jej przewodnictwem objął dr Makary Górzynski; w komisji podejmowane są decyzje o organizowanych bądź współorganizowanych konferencjach, wystąpieniach naukowych.

W omawianym okresie (2018-2022) towarzystwo było współorganizatorem kilku konferencji:

2 grudnia 2018 r. – konferencja naukowa pt. „Kobiety w Niepodległej” (organizatorzy Archiwum Państwowe w Kaliszu, KTPN, ze wsparciem władz Miasta Kalisza); referaty wygłosiły także członkinie KTPN: dr E. Steczek Czerniawska nt. miejscowego środowiska kobiet i ich działalności społecznej oraz kulturalnej okresu zaborów, E. Andrysiak mówiła nt. Melanii Parczewskiej, H. Karolewska – Felicji Łączkowskiej, a A. Tabaka – sióstr Marii i Emilii Chrzanowskich.

4-6 września 2019 r. – Ogólnopolska Konferencja Naukowa Dyrektorów Bibliotek PWSZ pt. „Od książki tradycyjnej do książki wirtualnej” (organizatorzy PWSZ i KTPN), tu także miały miejsce wystąpienia członków KTPN

17-18 października 2019 r. – Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. „Nieruchomość w przestrzeni⁵” – organizatorzy: Wydział Nauk Społecznych

¹ Informacje na podstawie: Ewa Obała, „Rejestr członków honorowych, rzeczywistych i wspierających Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* 18 (2018), 19 (2019), 20 (2020), 21 (2021), 22 (2022).

² Ewa Obała, „Kronika Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* 18 (2018), 19 (2019), 20 (2020), 21 (2021), 22 (2022); zaproszenia na poszczególne wydarzenia, programy konferencji.

PWSZ, Ośrodek Badań Regionalnych PWSZ, KTPN, Stowarzyszenie Rzeczników Majątkowych Wielkopolski Południowej w Kaliszu; konferencja wpisana się w obchody jubileuszu 20-lecia PWSZ w Kaliszu.

18-19 października 2019 r. – Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. „Kontakty artystyczne między blokami politycznymi po drugiej wojnie światowej w Europie Środkowej: sztuki wizualne, władze, propaganda kulturowa”, organizatorzy: KTPN, Wydział Pedagogiczno-Artystyczny. UAM w Kaliszu; patronat honorowy objęli Prezydent Miasta Kalisza i Fundacja Stypendia i Nagrody im. Tadeusza Kulisiewicza w Warszawie. Komitet organizacyjny tworzyła Pracownia Historii Sztuki i Kultury Artystycznej KTPN. Konferencja wpisana się w obchody Roku Tadeusza Kulisiewicza w Kaliszu.

24 października 2019 r. – konferencja naukowa pt. „Szkoła kaliska i jej budynek” zorganizowana w 200. rocznicę wzniesienia gmachu I LO im. Adama Asnyka w Kaliszu; organizatorzy: I LO w Kaliszu, WP-A UAM w Kaliszu, KTPN, Książnica Pedagogiczna im. A. Parczewskiego w Kaliszu i Miasto Kalisz; wśród prelegentów także członkowie KTPN.

6 marca 2020 r. – konferencja medyczno-przyrodnicza pt. „Medyczny Asnyk”; organizatorzy: I LO im. A. Asnyka, KTPN, PWSZ.

22-23 listopada 2022 r. – ogólnopolska konferencja naukowa „Prakseologia współdziałania podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w sytuacjach kryzysowych; organizatorzy Instytut Nauk o Bezpieczeństwie, Wydział Nauk Społecznych Akademii Kaliskiej, współorganizator KTPN.

W latach 2018-2022 odbyło się także wiele posiedzeń naukowych:

19 czerwca 2018 r. – wystąpił Maciej Błachowicz z tematem „Kaliskie lata ks. Ignacego Przybylskiego”,

3 października 2018 r. – na temat swojej książki „Szulec – wieś cudu świętego Józefa” mówiła Ewa Martinek,

28 listopada 2018 r. – etnografka Marta Kaleta przedstawiła temat „Stwory, potwory i cudaki Wielkopolski Wschodniej”,

29 maja 2019 r. – mgr Ewa Martinek omawiała temat dotyczący „Studentów i Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu czasie odwilży (1955-1962)”,

13 czerwca 2019 r. – rodzinę Doruchowskich przedstawiła Monika Sobczak-Waliś („Doruchowscy z Mycielina. Reminiscencje z dziejów rodziny”),

12 lutego 2020 r. – tematem wystąpienia Łukasza Trochy (członek wspierający KTPN) był „Wojciech Gałczyński z Siąszyc. Ziemianin, powstaniec, społecznik”,

1 października 2021 r. – z wykładem inauguracyjnym pt. „Dzieje szkolnictwa wyższego w Kaliszu w świetle kaliskiej prasy regionalnej i lokalnej” w nowej siedzibie KTPN wystąpił prof. Krzysztof Walczak,

21 października 2021 r. – spotkanie z historykiem Martą Gołembiewską na temat „Jan Hilary Józef Łubiński herbu Pomian właściciel dóbr stawiszczyńskich”,

18 marca 2022 r. – spotkanie z polonistką, doktorantką Uniwersytetu Opolskiego Żanetą Marszałek-Trzebińską – wykład nt. aktywności kobiecej powiatu kaliskiego („Obszary aktywności kobiecej powiatu kaliskiego w okresie II RP”),

2 czerwca 2022 r. – wystąpienie doktorantki Pauli Kamińskiej na temat „Nowoczesna diagnostyka nowotworowa z wykorzystaniem krążących komórek nowotworowych czerniaka (CMC),

27 października 2022 r. – projekt „Encyklopedia książki kaliskiej. Założenia, podjęte prace, oczekiwane rezultaty” przedstawiła prof. E. Andrysiak,

17 listopada 2022 r. – wystąpienie historyka i regionalisty Marka Małeckiego na temat dziejów osadnictwa ewangelickiego na terenach pogranicza guberni kaliskiej,

15 grudnia 2022 r. – „Szkolenie funkcjonariuszy służby więziennej w Centralnym Ośrodku Szkolenia Służby Więziennej w Kaliszu po transformacji ustrojowej” przedstawił dr Krzysztof Jędrzejak.

Komisja Biblioteczno-Wystawowa³ – (przew. E. Andrysiak, od marca 2018 r. funkcję sekretarza pełni Ewa Obała).

Komisja zajmuje się pozyskiwaniem książek do zbiorów Biblioteki KTPN.

Książki ze zbiorów Biblioteki KTPN prezentowane były na spotkaniach Towarzystwa Przyjaciół Książki w Kaliszu w ramach obchodów Roku A. Asnyka w Kaliszu (edycje utworów A. Asnyka, 19 IX 2018), Roku Tadeusza Kulisiewicza (wystawa edycji związanych z grafikiem ze zbiorów Książnicy Pedagogicznej i KTPN, 25 IX 2019); Roku Marii Konopnickiej (utwory M. Konopnickiej i piśmiennictwo o niej, 6 X 2022).

Od 22 września do 15 grudnia 2022 r. w Książnicy Pedagogicznej im. A. Parczewskiego w Kaliszu miała miejsce wystawa „Spuścizna Alfonsa Parczewskiego w zbiorach Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, na której prezentowano edycje prac Parczewskiego oraz dokumenty związane z jego życiem i działalnością (m.in. fotografie, listy)⁴.

Komisja Zagraniczna

Nie wykazywała aktywności.

³ Ewa Obała, „Kronika Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* 18 (2018), 19 (2019), 22 (2022); Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Książki w Kaliszu za okres od 14 maja 2019 do 30 maja 2023 r.

⁴ Przygotowanie materiałów do wystawy E. Andrysiak.

Komisja Wydawnicza⁵ (przew. prof. Krzysztof Walczak, sekretarz dr Bogumiła Celer)

W ramach Komisji podejmowane są decyzje dotyczące wydawanych edycji.

17 grudnia 2019 – działające od 1988 r. wydawnictwo KTPN wpisane zostało na listę Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Wydawnictwo posiada w swoim dorobku monografie naukowe, w tym książki habilitacyjne i prace stanowiące drukowane wersje rozpraw doktorskich, czy edycje nagrodzone w rozmaitych rankingach; słowniki i bibliografie, podręczniki akademickie, albumy, przewodniki konferencyjne, katalogi wystaw.

Pracownia Encyklopedii i Słowników⁶ – (przew. dr Bogumiła Celer, sekretarz mgr Henryka Karolewska).

Od 13 czerwca 2021 r. na Facebooku działa strona poświęcona „Słownikowi biograficznemu Wielkopolski południowo-wschodniej (ziemi kaliskiej)” popularyzująca idee wydawnictwa i informująca o pracach dotyczących przygotowania kolejnego tomu.

W styczniu 2022 r. Pracownia uzyskała dofinansowanie w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki „Nauka dla Społeczeństwa” w obszarze „Humanistyka-Społeczeństwo-Tożsamość”. Grant otrzymał dwuletni projekt pt. „Biografistyka w perspektywie regionalnej”. Autorką wniosku i kierownikiem projektu jest dr Bogumiła Celer, a opiekę merytoryczną nad projektem sprawuje prof. AK dr hab. Krzysztof Walczak.

W ramach grantu zaplanowano:

– przygotowanie i wydanie IV tomu „Słownika biograficznego Wielkopolski południowo-wschodniej” – organizację dwóch konferencji naukowych: „Spuścizny w zbiorach archiwalnych, bibliotecznych i muzealnych bazą źródłową w badaniach biografistycznych” (2022) i „Biografistyka w perspektywie regionalnej” (2023).

– wydanie materiałów z konferencji (publikacja pokonferencyjna).

Pierwsza z zaplanowanych konferencji – ogólnopolska konferencja naukowa poświęcona spuściznom w zbiorach archiwalnych, bibliotecznych i muzealnych – odbyła się w dniach 22-23 września 2022 (organizatorzy: KTPN, Książnica Pedagogiczna)

Intensywnie toczą się prace nad tomem czwartym „Słownika”.

Pracownia Bibliografii Regionalnej⁷ (przew. E. Andrysiak, sekretarz E. Obała)

⁵ Ewa Obała, „Kronika Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* 19 (2019).

⁶ Tamże, 21 (2021), 22 (2022).

⁷ Tamże, 19 (2019), 21 (2021), 22 (2022); informacje przewodniczącej pracowni.

Na spotkaniach Pracowni (4 III 2019; 3 XII 2019) omawiano plany przygotowania do druku kolejnych bibliografii, kwestię wznowienia „Bibliografii prasy kaliskiej 1805-2020”, edycji bibliografii „Rysunki i grafiki na łamach prasy kaliskiej” i innych zaplanowanych wydawnictw.

Trwają prace nad tomem 5 „Bibliografii historii Kalisza”. Kontynuowane są prace nad bibliografią mniejszości narodowych i religijnych.

W roku 2021 ukazały się dwie publikacje bibliograficzne: drugie rozszerzone wydanie bibliografii Alfonsa Parczewskiego oraz bibliografia dotycząca problematyki kaliskiej książki, a w roku 2022 wydawnictwo poświęcone piśmiennictwu związanemu z Kaliszem („O bibliografii Kalisza...”).

W **Pracowni Historii Oświaty** (przew. dr E. Steczek Czerniawska) trwają intensywne prace nad przygotowaniem monografii „Dziejów szkolnictwa handlowego i ekonomicznego w Kaliszu”, z okazji przypadającego w roku 2023 jubileuszu 150-lecia tego szkolnictwa.

Pracownia Mniejszości Narodowych i Religijnych (przew. prof. Krzysztof Walczak, sekretarz dr Sławomir Przygodzki) prowadziła prace nad problematyką mniejszości narodowych w Kaliszu. Ich efektem stała się edycja książki autorstwa S. Przygodzkiego, „Elity gospodarcze Kalisz. Proces formowania się burżuazji w latach 1815-1867” (Kalisz 2022)⁸.

Aktywną działalność – podobnie jak Komisja Naukowa – prowadzi **Pracownia Historii Sztuki i Kultury Artystycznej**⁹ (przew. dr Iwona Barańska, sekretarz dr Joanna Bruś).

Od lutego 2018 Pracownia posiada nową stronę internetową, którą zaprojektował M. Górzyński. Pracownia jest organizatorem spotkań naukowych, konferencji.

W czerwcu 2022 r. z inicjatywy Pracowni i Ośrodka Badań Regionalnych (od listopada Instytut Interdyscyplinarnych Badań Historycznych) Akademii Kaliskiej odbyła się jednodniowa konferencja naukowa „Trasowanie miasta. Samochodowe arterie komunikacyjne a urbanistyczne otoczenie zabytkowe dawniej, dziś i jutro. Kalisz, 9 czerwca 2022”.

Przedmiotem dyskusji i wymiany poglądów były prezentowane na posiedzeniach naukowych wystąpienia:

⁸ Informacje przewodniczącego pracowni.

⁹ Ewa Obała, „Kronika Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* 18 (2018), 19 (2019), 20 (2020), 21 (2021), 22 (2022); zaproszenia na poszczególne wydarzenia, przewodnik konferencyjny *Trasowanie miasta. Samochodowe arterie komunikacyjne a urbanistyczne otoczenie zabytkowe dawniej, dziś i jutro* (Kalisz: KTPN, 2022).

- dr Iwona Barańska „Kilka uwag nad kaliskim Rubensem. Pierwsze próby naukowej recepcji dzieła” (23 X 2018),
- mgr. inż. arch. Mateusz Rabiega „Odbudowa kaliskich kamienic po zniszczeniach I wojny światowej” oraz dr. M. Górzyński z koreferatem „Problematyka badań kaliskiej kultury mieszkaniowej w początkach XX wieku wobec ówczesnej modernizacji zabudowy starego centrum miasta – uwagi ogólne” (3 XII 2018),
- Anna Tabaka „Tadeusz Kulisiewicz (1899-1988) – portret zawłaszczony. Fragmenty” (25 II 2019),
- M. Górzyński „Wielkie plany w małym mieście. Polityczność architektury w czasach państwowej modernizacji – przypadek Turku w I połowie XX wieku” (24 V 2019),
- członkowie pracowni przedstawili „Projekt Infrastruktura Niepodległości. Architektura polskich powiatowych projektów modernizacyjnych” (projekt dotyczył międzywojennego powiatu kaliskiego) (26 IX 2019),
- spotkanie online na platformie Teams – wykład Anny Tabaki pt. „Sterowana promocja miasta. O politycznym rodowodzie „Ptolemeuszowej Kalisii” (10 III 2021),
- posiedzenie naukowe na platformie Teams – wystąpienie mgr. inż. arch. Mateusza Rabiega „Trzydzieści lat dyskusji nad rewitalizacją śródmieścia Kalisza” (wystąpienie udostępnione także w internecie na stronie Pracowni i na Facebooku KTPN) (9 VI 2021),
- spotkanie na platformie Teams, wykład dr. M. Górzyńskiego pt. „Planowanie przestrzenne w miastach Królestwa Polskiego ok. 1900 roku – między urbanistyką a administracją. Prezentacja projektu badawczego” (15 XII 2021),
- spotkanie naukowe w formie online z Anną Tabaką na temat „Unikatowe fotografie ze stancyi ukraińskiej – prezentacja albumu o. Archimandryty Hermana Kariakina ze zbiorów Muzeum Okręgowego Ziemi Kaliskiej” (24 III 2022),
- wykład M. Górzyńskiego nt. „Architektura dla szkolnictwa wyższego w Kaliszu: historia, teraźniejszość i perspektywy w polskich i europejskich kontekstach” (24 XI 2022).

Poza posiedzeniami naukowymi z wystąpieniami, na spotkaniach członków Pracowni omawiano stan prac nad „Słownikiem architektów, budowniczych i planistów Kalisza”, inicjator i koordynator przedsięwzięcia dr M. Górzyński (w formie online na platformie MS Teams, 22 IX 2020) i sprawy organizacyjne (spotkanie online 10 XII 2020).

24 lutego 2019 r. Makary Górzyński (członek KTPN) swoją wiedzą na temat Kalisza dzielił się ze studentami historii sztuki Uniw. Wrocławskiego i członkami Koła Naukowego Historii Architektury ArcHist z Politechniki Wrocławskiej. Organizatorem naukowego wyjazdu był, współpracujący z KTPN, Mateusz Rabiega.

Pracownia Badań Społecznych

Nie wykazywała aktywności.

DZIAŁANIA UPOWSZECHNIANIA NAUKI I KULTURY

Od początku istnienia KTPN kwestie działań związanych z upowszechnianiem nauki i kultury stanowiły istotny element działalności. Członkowie towarzystwa brali udział w kongresach, konferencjach, sympozjach, spotkaniach towarzystw naukowych występując z referatami czy odczytami. KTPN organizuje promocje swoich wydawnictw, swoją ofertę wydawniczą prezentuje na organizowanych (bądź współorganizowanych) konferencjach, różnych imprezach, zjazdach absolwentów szkół.

Ważne dla regionalnego ruchu naukowego są kongresy towarzystw naukowych. W latach 2018-2022 miały miejsce dwa kongresy w 2018 i 2022 r. W Poznaniu w dniach 14-15 września 2018 r. odbył się Kongres Towarzystw Naukowych pod hasłem „Rola towarzystw naukowych w rozwoju świadomości obywatelskiej i kulturowej”, na którym prof. K. Walczak wystąpił z referatem pt. „Księgozbiory regionalnych towarzystw naukowych jako element krajowego zasobu bibliotecznego”. Udział w kongresie wzięła grupa członków z KTPN¹⁰.

W Gdańsku z kolei 20-22 października 2022 r. na III Kongresie Towarzystw Naukowych ph. „Społeczny wymiar działalności towarzystw naukowych” prof. K. Walczak mówił na temat „Biblioteki ogólnych regionalnych towarzystw naukowych i ich znaczenie w zmieniającym się pejzażu nauki”, a dr B. Celer przedstawiła „Biografistykę w działalności regionalnych towarzystw naukowych. Przegląd inicjatyw”¹¹.

Podczas I Kaliskich spotkań z historią pod hasłem „Dziedzictwo kulturowe regionu w edukacji historycznej” zorganizowanych przez Oddział Doskonalenia Nauczycieli 12 października 2021 r. prof. K. Walczak przedstawił „Rolę Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk w promocji regionalizmu”.

30 maja 2022 r. na sympozjum popularnonaukowym pod patronatem ks. biskupa Damiana Bryła – Biskupa Kaliskiego i KTPN poświęconym życiu i działalności ks. prałata Jana Nepomucena Sobczyńskiego, upamiętniającym 80. rocznicę śmierci wybitnego kapłana i społecznika z referatami wystąpili członkowie KTPN: prof. K. Walczak, dr hab. Agata Walczak-Niewiadomska, Monika Sobczak-Waliś. Miała też miejsce promocja pierwszego tomu „Kroniki kościelnej Kalisza” ks. J. Sobczyńskiego¹².

¹⁰ Ewa Obała, „Kronika Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* 18 (2018).

¹¹ Informacje autorki – uczestniczki kongresu.

¹² Informacje autorki – uczestniczki sympozjum.

Na spotkaniach naukowych Polskiego Towarzystwa Bibliologicznego we Wrocławiu, którego członkami jest także grupa kaliszczan, działających w KTPN, z referatami wystąpił prof. K. Walczak, 18 stycznia 2018 mówił nt. „Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk i jego biblioteka”, a w 15 marca 2022 r. (spotkanie online) wystąpił z referatem „Drukarskie rodziny Mehwaldów i Hindemithów z dolnośląskiego Jawora: ludzie, losy, spuścizna”.

W 100. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, w ramach współpracy między towarzystwami naukowymi 12 listopada 2018 r. zorganizowało seminarium „Wkład towarzystw naukowych i lokalnych środowisk w powstanie i działalność uniwersytetów okresie Drugiej Rzeczypospolitej”, na którym z wykładem „Alfons Parczewski i początki Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie” wystąpiła E. Andrysiak¹³.

11-12 lutego 2022 r. – ogólnopolska konferencja naukowa Jubileusz 165-lecia Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk (konferencja w wersji online), w której udział wzięli prof. K. Walczak („Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk i jego działalność w ramach społecznego ruchu naukowego w Wielkopolsce”), E. Andrysiak („Wystąpienia Alfonsa Parczewskiego w Poznańskim Towarzystwie Przyjaciół Nauk jako przykład współpracy naukowej ponad zaborami”)¹⁴.

Od roku 2018 KTPN włączało się w działania związane z obchodami Roku Stefana Szolca-Rogozińskiego – kaliskiego podróżnika, Adama Asnyka, Tadeusza Kulisiewicza, rodziny Fibigerów, Marii Konopnickiej, wydając w serii „Kaliszanie” tomiki poświęcone tym postaciom.

Odnotować trzeba konferencję prasową poświęconą zrealizowanemu przez KTPN przy wsparciu finansowym Miasta Kalisza, projektowi pt. „Inwentaryzacja i digitalizacja spuścizny Adama Chodyńskiego”, którego koordynatorką była dr B. Celer (20 III 2019 r.)¹⁵.

2 września 2022 r. uroczystemu otwarciu wystawy Jakuba Multana „Sławni Kaliszanie” w Domu Pomocy Społecznej w Kaliszu (ul. Winiarska) towarzyszyła prelekcja Ewy Andrysiak na temat Melanii Parczewskiej. Wystawie towarzyszyło odsłonięcie portretu Melanii Parczewskiej i przekazanie go przez autora prelegentce w dowód wdzięczności za opiekę i współpracę z artystą. KTPN przekazało w darze mieszkańcom DPS komplet tomików z serii „Kaliszanie”, które cieszyły się zainteresowaniem jego mieszkańców¹⁶.

¹³ Ewa Obała, Seminarium pt. „<Wkład towarzystw naukowych i lokalnych środowisk w powstanie i działalność uniwersytetów w okresie Drugiej Rzeczypospolitej> w Poznańskim Towarzystwie Przyjaciół Nauk. Poznań, 12 listopada 2018 r.”, *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* 18 (2018): 285-286.

¹⁴ Informacje autorki – uczestniczki konferencji.

¹⁵ Szerzej zob. Bogumiła Celer, „Inwentaryzacja i digitalizacja spuścizny Adama Chodyńskiego ze zbiorów Archiwum Diecezjalnego we Włocławku. Sprawozdanie z realizacji projektu”, *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* 19 (2019): 229-233.

¹⁶ Informacje autorki – prelegentki.

Promocje wydawnictw

W różnych miejscach odbywały się promocje wydawnictw KTPN¹⁷: sala recepcyjna Ratusza, Biblioteka Wydziału Pedagogiczno-Artystycznego UAM w Kaliszu, Villa Calisia, Miejska Biblioteka Publiczna im. A. Asnyka w Kaliszu, Biblioteka Uczelniana PWSZ (Akademii Kaliskiej), Teatr im W. Bogusławskiego, II LO, Akcelerator Kultury).

Kolejno miały miejsce promocje książek i czasopism:

– Joanny Bruś „Albert Nestrypke. Propagator architektury modernistycznej w Kaliszu” (2 III 2018)

– „Zeszytów KTPN” Nr 17, W kręgu kaliskich badań nad sztuką i kulturą artystyczną (Biblioteka Wydziału Pedagogiczno-Artystycznego; 10 V 2018),

– „Zeszytów KTPN” Nr 18, Pięćset lat Reformacji na ziemi kaliskiej (8 V 2019),

– „Zeszytów KTPN” Nr 20, Listy jako dokument epoki, promocja w formie wywiadu przeprowadzonego przez M. Sobczak-Waliś z redaktorką tomu „Zeszytów” E. Andrysiak. Wywiad udostępniony na stronie Facebooka MBP (11 III 2021),

– tomików wydanych w serii „Kaliszanie”: „Adam Asnyk...” (Villa Calisia, 19 IX 2018); „Felicja Łączkowska...” (4 XII 2018); „Tadeusz Kulisiewicz...” (II LO im. T. Kościuszki 26 XI 2019); „Fibigerowie...” (16 IX 2021), Melania Parczewska... razem z bibliografią A. Parczewskiego (Biblioteka Akademii Kaliskiej, 18 V 2022),

– Makarego Górzyńskiego „Dziewiętnastowieczny park miejski w Kaliszu. Ogród cywilizacji” (Malarnia Teatru im. W. Bogusławskiego, 27 XII 2019),

– „Szkoła i jej budynek”, wywiad z redaktorami B. Celer, J. Montelatic, K. Walczakiem oraz dyrektorką I LO U. Janczar przeprowadziła M. Sobczak-Waliś w ramach cyklu „Autor Movie”; rozmowa udostępniona została na stronie Facebooka MBP (15 IV 2021),

– promocja online książki „Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Trzydzieści lat działalności”; rozmowę z redaktorem prof. K. Walczakiem przeprowadziła M. Sobczak-Waliś w ramach cyklu „Autor Movie” prowadzonego przez MBP. Wywiad ukazał się na stronie Facebooka MBP (13 V 2021),

– 20 stycznia 2022 r. w Wyższej Szkole Kadr Menedżerskich w Koninie odbyło się seminarium naukowe połączone z promocją tomu VIII czasopisma „Polonia Maior, po spotkaniu podpisane zostało porozumienie o współpracy pomiędzy Wyższą Szkołą Kadr Menedżerskich a Kaliskim Towarzystwem Przyjaciół Nauk.

¹⁷ Ewa Obała, „Kronika Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* 18 (2018), 19 (2019), 20 (2020), 21 (2021), 22 (2022); zaproszenia na promocje.

Kiermasze, sprzedaż książek

KTPN włącza się w różnego rodzaju wydarzenia prezentując swoją ofertę wydawniczą¹⁸. Sprzedaż wydawnictw to jedno z głównych źródeł utrzymania.

Stoisko z regionalnymi wydawnictwami obsługiwane przez Ewę Obałę było widoczne

- podczas Festiwalu Sztuki i Nauki (Główny Rynek, 11-12 maja 2018),
- na Święcie ulicy Niecałej (1 września 2018; 7 IX 2019; 5 IX 2020; 4 IX 2021 i 3 IX 2022),
- na XVIII Zjeździe Asnykowców (8 IX 2018),
- na IX Zjeździe Wychowanków Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego im. Anny Jagiellonki i Mikołaja Kopernika w Kaliszu połączonym ze 100-leciem istnienia tej szkoły – oraz promocja 2-go wydania monografii „Szkoła dwojga imion. Dzieje Gimnazjum i Liceum im. Anny Jagiellonki i Mikołaja Kopernika w Kaliszu” (12 X 2018),
- 30-leciu Klubu Kaliszan w Warszawie (18 VI 2019),
- w Russowie na „Niedzieli u Niechciców” (2 VIII 2020, 2022),
- na plantach podczas organizowanych „Gier planszowych” (13 VIII 2021).

Konkursy

Wydawane przez KTPN edycje zgłaszane są do konkursów.

W konkursie Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk na najlepszą publikację o Wielkopolsce w roku 2017 pierwsze miejsce w kategorii literatury naukowej zdobyła praca M. Górzyńskiego „Dziewiętnastowieczny Teatr Miejski w Kaliszu. Architektura i polityki kulturowe na peryferiach imperium”. W dziesiątce nominowanych znalazła się też praca J. Bruś „Albert Nestrypke. Propagator architektury modernistycznej w Kaliszu” (czerwiec 2018)¹⁹.

„Ochotnicze Straże Pożarne powiatu konińskiego w latach 1921-1939. Studium historyczne na podstawie Głosu Konińskiego” pióra Piotra Gołdyna zajęły I miejsce w konkursie na prace popularnonaukowe i badawcze z zakresu historii pożarnictwa organizowanym przez Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej (6 IX 2021).

KTPN było fundatorem nagród (wydawnictwa KTPN) w konkursie „Ad fontes! Odkrywamy tajemnice Kalisza i regionu kaliskiego” – czerwiec 2018, czerwiec 2019 – 25. edycja konkursu; czerwiec 2021.

¹⁸ Ewa Obała, „Kronika Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* 18 (2018), 19 (2019), 20 (2020), 21 (2021), 22 (2022).

¹⁹ Ewa Andrysiak, „Konkurs Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk na najlepszą publikację o Wielkopolsce w roku 2017”, *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk*, 18 (2018), s. 299-303.

Wystawy

Wystawy to kolejna forma upowszechniania nauki.

19 października 2019 r. miało miejsce otwarcie wystawy zorganizowanej przez Narodowy Instytut Architektury i Urbanistyki pt. „Infrastruktura Niepodległości: międzywojenny powiat kaliski” zaplanowanej w ramach programu „Niepodległa”. Partnerami przedsięwzięcia byli Miasto Kalisz i KTPN, koordynatorem regionalnym Mateusz Rabiega (członek KTPN).

17 lutego 2022 r. - w hotelu Hampton by Hilton pod patronatem KTPN, odbył się wernisaż wystawy prac Jakuba Multana, na której młody artysta pokazał postacie znanych kaliszczan (M. Konopnicka, Stefan Szolc-Rogoziński, A. Asnyk, M. Dąbrowska, F. Łączkowska, Stanisław Wojciechowski). Autor prac wręczył też prezesowi KTPN obraz z podobizną jego ojca Eligiusza Kor-Walczaka – pisarza, poety i autora „Baśni i legend kaliskich”. Swoje prace J. Multan wykonuje tak zwaną techniką wektorową.

16 grudnia 2022 r. – otwarta została wystawa „Adam Chodyński (1832-1902). Historyk Kalisza, prawnik, literat. W 190. rocznicę urodzin i w 120. rocznicę śmierci”; kuratorzy wystawy prof. K. Walczak, dr B. Celer²⁰.

Inne działania

Ekspertyzę z zakresu historii regionu ulic Podgórze i Wojciecha Jabłkowskiego w Kaliszu na potrzeby miejscowego planu rewitalizacji miasta Kalisza w lipcu 2019 r. opracował Makary Górzyński – członek KTPN.

W cyklu „**Fotoplastikon** – Kalisz na fotografiach XIX i XX wieku”²¹ (Centrum Kultury i Sztuki) kilka wykładów wygłosił dr Makary Górzyński:

– „Ogród cywilizacji. Park kaliski na przełomie XIX-XX wieku okiem historyka” (28 stycznia 2018),

– „Pięknie, wygodnie – a może, czy w ogóle? Jak się mieszało w Kaliszu początków XX wieku” (27 stycznia 2019),

– „Kaliskie fantasmagorie XIX-XX wieku, czyli opowieść o zapomnianych wizjach przyszłości miasta” (26 I 2020),

– wystąpienie online „Biografia architekta na pograniczu pustki: Józefa Chrzanowskiego życie i śmierć w Kaliszu” (14 II 2021),

– „Legioniści Feniksa: Militaryzacja pamięci w oficjalnych przestrzeniach publicznych Kalisza międzywojennego” (30 I 2022),

²⁰ Ewa Obała, „Kronika Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* 19 (2019), 22 (2022); *Adam Chodyński. Dokumenty historyka Kalisza* [oprac. katalogu Bogumiła Celer, Henryka Karolewska, Marcin Mikołajczyk (Kalisz: KTPN, 2022).

²¹ Ewa Obała, „Kronika Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* 18 (2018), 19 (2019), 20 (2020), 21 (2021), 22 (2022).

W cyklu „Fotoplastikon” wystąpił też Maciej Błachowicz (30 września 2018) z wykładem na temat „Adam Chodyński – Kalisz jego wielka miłość”.

Z wykładem „Kalejdoskop doznań i wrażeń: o parku kaliskim około 1900 roku z perspektywy historii przestrzeni” na inauguracji roku w Uniwersytecie Trzeciego Wieku „Calisia” 14 października 2021 r. wystąpił dr M. Górzyński, reprezentując Ośrodek Badań Regionalnych Akademii Kaliskiej i KTPN.

Osiągnięcia członków KTPN

Nie można również pominąć osiągnięć członków KTPN:

– w czerwcu 2019 r. prezes KTPN prof. K. Walczak otrzymał nominację na kolejną kadencję w Radzie Towarzystw Naukowych PAN,

– tytuły doktorskie w 2019 r. uzyskali Sławomir Przygodzki (26 IX 2019) i Makary Górzyński (4 XII 2019),

– stopień doktora habilitowanego w zakresie nauk o mediach i komunikacji społecznej uzyskała Agata Walczak-Niewiadomska z Katedry Bibliologii i Informatologii UŁ (2020), stopień dr. hab. uzyskał Mariusz Kulik,

– tytuł profesora tytularnego otrzymała Bogumiła Staniów (UWr),

– prof. P. Gołdyn wyróżniony został Brązowym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (20 II 2020),

– dr B. Celer (członek zarządu KTPN) otrzymała Stypendium Marszałka Województwa Wielkopolskiego w dziedzinie kultury na rok 2022, w ramach którego realizuje projekt badawczy pt. „Śladami Wilkomirskich. W poszukiwaniu spuścizny członków muzycznej rodziny” (24 II 2022)²².

BIBLIOTEKA

Na koniec 2017 r. księgozbiór liczył 13897 wol., na koniec roku 2022 ok. 16 tys. tomów.

Księgozbiór powiększa się głównie dzięki darom instytucjonalnym (towarzystwa naukowe, biblioteki) oraz indywidualnym, przede wszystkim dzięki darom członków KTPN.

Darczyńcy w roku 2022:

Instytucjonalni – Włocławskie Towarzystwo Naukowe (4 egz.), Muzeum Okręgowe Ziemi Kaliskiej (7)

Indywidualni – prezydent Miasta Kalisza Krystian Kinastowski (2), prof. K. Walczak (90 egz.), Marcin Mikołajczyk (10), Piotr Maciejewski (14), dr Krzysztof Kisiel (9 egz.), prof. Piotr Gołdyn (8), prof. prof. Artur i Alicja Kijasowie (7), dr Makary Górzyński (7), prof. Krzysztof Rafał Prokop (4), dr Piotr Molenda (3), Zbigniew Kościelak (3), E. Obała (3), E. Andrysiak (3), Małgorzata

²² Tamże, 19 (2019), 20 (2020), 22 (2022).

Judasz (2), prof. Agnieszka i Jerzy Kosowie (1), dr Krzysztof Jędrzejak (1), dr Jarosław Durka (1), Grzegorz Brodacki (1), Anna Tabaka (1)²³.

Dzięki inicjatywie M. Mikołajczyka biblioteka KTPN skorzystała z oferty Instytutu Pamięci Narodowej, otrzymaliśmy 30 egzemplarzy książek o tematyce historycznej oraz 9 numerów biuletynu IPN (30 lipca 2021). W styczniu roku 2022 emerytowana nauczycielka Elżbieta Hebda z Łodzi przekazała do zbiorów KTPN starodruki oraz inne cenne publikacje.

W 2021 r. zakończono prace nad opracowaniem katalogu czasopism będących w posiadaniu KTPN, wśród których jest niemal komplet XIX-wiecznego „Przełądu Polskiego” z lat 1866-1914²⁴.

WYDAWNICTWA I CZASOPISMA

W latach 2018-2022 w wydawnictwie KTPN ukazało się:

- 7 tomików w serii „Kaliszanie”,
- 27 tytułów książek naukowych + 6 książek w wersji elektronicznej (edycje zgodne z profilem działalności KTPN),
- 3 przewodniki konferencyjne,
- 2 katalogi wystaw,
- 17 tytułów dla Akademii Kaliskiej,
- 5 tytułów dla PWSZ w Jarosławiu²⁵.

Rok	Edycje naukowe	Edycje dla AK	Edycje dla PWSZ Jarosław	Seria „Kaliszanie”	Przewodniki konferenc.	Katalogi wystaw	Wersje elektroniczne	Czasopisma	Razem
2018	4	-	-	2	-	-	1	3	10
2019	2	-	-	1	1	1	-	3	8
2020	4	17	-	1	-	-	1	3	26
2021	9	-	2	2	-	-	1	3	17
2022	8	-	3	1	2	1	3	3	21
	27	17	5	7	3	2	6	15	

Źródło: oprac. na podst. Ewa Obała, „Kronika Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* 18 (2018), 19 (2019), 20 (2020), 21 (2021), 22 (2022).

²³ Badania własne.

²⁴ Informacje przewodniczącej komisji biblioteczno-wystawowej.

²⁵ Ewa Obała, „Kronika Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* 18 (2018), 19 (2019), 20 (2020), 21 (2021), 22 (2022); egzemplarze wydanych edycji.

Czasopisma – „Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, „Polonia Maior Orientalis”, „Studia Kaliskie”

Pośród wydanych w latach 2018-2022 dwudziestu siedmiu edycji naukowych znalazły się dwie prace źródłowe, czyli tom pierwszy „Kroniki kościelnej Kalisza” (za lata 1901-1905) autorstwa księdza Jana Sobczyńskiego w opracowaniu Agaty Walczak-Niewiadomskiej i Krzysztofa Walczaka (2022) oraz „Metryki ślubów szlachty w parafiach kaliskich z XVIII wieku. Studium genealogiczno-prozopograficzne” Piotra M. Dziembowskiego (2022). Ważną edycją była wydana w 2020 r. monografia pt. „Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Trzydzieści lat działalności 1987-2017, pod red. K. Walczaka (2020).

Tematyka pozostałych wydawnictw to monografie i opracowania dotyczące: oświaty, architektury, mniejszości greckiej w Kaliszu, kaliskiego parku, zburzenia Kalisza w 1914 r., elit gospodarczych Kalisza, penitencjarystyki, innych miast (Turek), sportu (chodu sportowego, lekkiej atletyki), i in. (patrz załącznik).

W ofercie znalazły się dwie bibliografie wydane w serii „Katalogi i Bibliografie Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, z numerem pierwszym, drugie zmienione i uzupełnione wydanie bibliografii podmiotowo-przedmiotowej Alfonsa Parczewskiego (2021) i z numerem drugim spis rejestrujący zagadnienia na temat kaliskiej książki („Bibliografia bibliologiczna Kalisza 1981-1990”, 2021). Ponadto ukazała się praca poświęcona dziejom kaliskiej bibliografii („O bibliografii Kalisza...”, 2022), (patrz załącznik).

Na uwagę zasługują także dwie edycje związane z prof. Hanną Tadeusiewicz, czyli „Książka i ludzie książki w <Dziennikach> Marii Dąbrowskiej” autorstwa pani profesor (wyd. TPK i KTPN, 2019) oraz „Dedykacje i autografy w pracach ofiarowanych profesor Hannie Tadeusiewicz” (2022).

Wersje elektroniczne

Sześć edycji KTPN ukazało się w postaci ebooków²⁶, w tym 5 wydanych wcześniej w wersji drukowanej. W otwartym dostępie na stronie KTPN dostępne są:

- „Reconstructions and Modernizations of Historic Towns in Europe in the First Half of the Twentieth Century: Nation, Politics, Society”, pod red. Iwony Barańskiej i Makarego Górczyńskiego (2018) – edycja tylko w wersji cyfrowej,
- „Życie artystyczne ośrodków prowincjonalnych na ziemiach polskich i w Europie środkowej w drugiej połowie XIX i początkach XX wieku”, pod red. Iwony Barańskiej (2020) – książka jest pokłosiem międzynarodowej konferencji naukowej zorganizowanej w 2019 r.,

²⁶ <https://ktpnkalisz.wixsite.com/wydawnictwo/e-booki-otwarty-dostep>; Ewa Obała, „Kronika Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* 18 (2018), 20 (2020), 21 (2021), 22 (2022).

– „Ochotnicze Straże Pożarne powiatu Konińskiego w latach 1921-1939. Studium historyczne na podstawie „Głosu Konińskiego” z 2021 r. autorstwa Piotra Gołdyna (2022).

Po wyczerpaniu nakładów w wersji elektronicznej ukazały się także trzy monografie Makarego Górczyńskiego:

– „Dziewiętnastowieczny Ratusz w Kaliszu. Architektura i niezrealizowany projekt nowoczesności” z 2014 r., wersja elektroniczna 2021,

– „Dziewiętnastowieczny Teatr Miejski w Kaliszu. Architektura i polityki kulturowe na peryferiach imperium” z 2017 r. – wersja elektroniczna 2022,

– „Wczasy Kaliskie 1911-1913. Obrazy z czasów transformacji” z 2016 r. – wersja elektroniczna 2022 (patrz załącznik).

W ukazującej się od 2010 r. popularnonaukowej serii „**Kaliszanie**”, w latach 2018-2022, wyszło siedem kolejnych tomików poświęconych nauczycielce i działaczce społecznej Felicji Łączkowskiej (t. 15, 2018), poecie Adamowi Asnykowi (t. 16, 2018), rysownikowi i grafikowi Tadeuszowi Kulisiewiczowi (t. 17, 2019), wicegubernatorowi kaliskiemu Pawłowi Rybnikowowi (t. 18, 2020), rodzinie kaliskich fortepianmistrzów Fibigierom (t. 19, 2021), społeczniczce i pisarce Melanii Parczewskiej t. 20, (2021), poetce, pisarce i emancypantce Marii Konopnickiej (t. 21, 2022), (patrz załącznik).

Przewodniki konferencyjne

Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk w omawianym okresie (2018-2022) było wydawcą trzech przewodników konferencyjnych związanych z konferencjami, które odbyły się w 2019 r. (Kontakty artystyczne między blokami politycznymi po drugiej wojnie światowej w Europie środkowej: sztuki wizualne, władza, propagandakulturowa) i w 2022 r. (Trasowanie miasta. Samochodowe arterie komunikacyjne a urbanistyczne otoczenie zabytkowe dawniej, dziś i jutro; Spuścizny w zbiorach archiwalnych, bibliotecznych i muzealnych bazą źródłową w badaniach biograficznych), (patrz załącznik).

Katalogi wystaw

W ofercie wydawniczej KTPN znaleźć można również katalogi wystaw. Przykład stanowią dwa katalogi: malarstwa Czesława Wosia (2019) oraz katalog ekspozycji poświęconej współzałożycielowi „Kaliszanina”, miłośnikowi i badaczowi Kalisza Adamowi Chodyńskiemu w 190. rocznicę urodzin i w 120. rocznicę śmierci (2022), (patrz załącznik).

Edycje dla Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Jarosławiu

W latach 2021-2022 na zamówienie Państwowej Wyższej Szkoły w Jarosławiu w wydawnictwie KTPN ukazało się pięć edycji, dwie w roku 2021 i trzy w roku 2022, których tematyka dotyczyła zagadnień związanych z bezpieczeństwem informacji oraz ryzykiem w działaniach organizacji (patrz załącznik).

Edycje dla Państwowej Wyższej szkoły Zawodowej (Akademii Kaliskiej) w Kaliszu

Podjęcie współpracy przez KTPN z Państwową Wyższą Szkołą Zawodową w Kaliszu w kwietniu 2020 r. w zakresie publikacji monografii naukowych, będących dorobkiem uczelni i jej pracowników zaowocowały wydaniem wielu edycji. W ramach tej współpracy, jako pierwsza ukazała się praca zbiorowa pod red. Ireneusza T. Dziubka „Przemiany w poglądach na rzecz pamięci narodowej, patriotyzmu i szacunku do minionych pokoleń” (2020).

Kilka publikacji tomów wyszło w serii „Prakseologia w zarządzaniu i dowodzeniu”, pozostałe dotyczyły szkolenia obronnego, edukacji na rzecz bezpieczeństwa i obronności, także bezpieczeństwa inwestycyjnego, wykorzystania statystyki w pracach badawczych, tematyki sportowej i zdrowotnej (patrz załącznik).

Czasopisma

KTPN wydaje trzy czasopisma naukowe, najstarsze „Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk” ukazują się od 1995 r. W latach 2018-2022 wyszły kolejne tomy, których tematyka dotyczy:

- przyczynków do dziejów ewangelicyzmu na ziemi kaliskiej (Nr 18, 2018, Pięćset lat reformacji na ziemi kaliskiej, red. t. K. Walczak);
- działalności kobiet (Nr 19, 2019, Literatki, społeczniczki, regionalistki, red. t. B. Celer);
- epistolografii (Nr 20, 2020, Listy jako dokument epoki, red. t. E. Andrysiak);
- problematyki z zakresu nauk o sztuce: historii architektury, urbanistyki i sztuki (Nr 21, 2021, Studia historyczne nad architekturą, urbanistyką i sztuką, red. t. M. Górzyński) oraz idei regionalizmu (Nr 22, 2022, W kręgu badań regionalnych, red. t. P. Molenda)²⁷.

W roku 2013 zaczęły wychodzić „Studia Kaliskie – Studia Calisiensia”, których redaktorem naczelnym została dr Elżbieta Steczek Czerniawska. Od tomu drugiego „Studia Kaliskie” wydawane są wspólnie przez KTPN i PWSZ (od 2020 r. Akademia Kaliska). Redaktorem tomów 2-9 był dr Jan Frąszczak, od tomu 10 – prof. Jarosław Wołęjszo. W okresie od 2018 do 2022 wyszło kolejnych pięć roczników (t. 6-10).

²⁷ Informacje na podstawie poszczególnych numerów wydanych edycji.

Od roku 2014 ukazuje się czasopismo pt. „Polonia Maior Orientalis. Studia z dziejów Wielkopolski Wschodniej”, którego redaktorem naczelnym jest dr hab. Piotr. Góldyn. W latach 2018-2022 wyszły tomy od numeru 5 do 9.

Wszystkie czasopisma wydawane przez KTPN są na liście czasopism punktowanych Ministerstwa Edukacji i Nauki mają po 20 punktów, „Polonia Maior Orientalis” od lutego 2021 r., „Zeszyty KTPN” i „Studia Kaliskie” od grudnia 2021 r.²⁸

W marcu 2022 t. VIII czasopisma „Polonia Maior Orientalis” umieszczony został na platformie prowadzonej przez Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego - ejournals.eu.

Na uwagę zasługuje także jednodniówka pt. „Patroni kaliskich ulic w świetle <Słownika biograficznego Wielkopolski południowo-wschodniej>” wydana w 2022 r. jako element projektu „Biografistyka w perspektywie regionalnej” dofinansowanego ze środków budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Nauka dla Społeczeństwa”²⁹.

Odnosić trzeba, że od 23 czerwca 2021 r. KTPN ma nową stronę internetową, której twórczynią i moderatorem jest dr B. Celer³⁰.

Ważnym wydarzeniem dla towarzystwa była zmiana siedziby, od 1 października 2021 r. KTPN działa przy pl. św. Józefa w Kaliszu.

Rok później, 25 października 2022 r. na inauguracji roku kulturalnego 2022/2023 wśród laureatów dorocznej Nagrody Prezydenta Miasta Kalisza znalazła się dr B. Celer, a okolicznościowy grawerton w 35. rocznicę działalności KTPN odebrał prezes stowarzyszenia prof. K. Walczak.

Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk funkcjonuje dzięki wsparciu różnych instytucji i osób oraz członków stowarzyszenia, którzy włączają się w różnorodne prace, zarówno organizacyjne, jak i naukowe, pracując w Komisjach i Pracowniach towarzystwa, dzieląc się swoimi zainteresowaniami i badaniami na posiedzeniach naukowych. Kwestie finansowe to domena księgowej Marii Przędzik, a o siedzibę dba Ewa Obała, pełniąc – jak to swego czasu pisano – rolę „gospodarza sali”.

BIBLIOGRAFIA

Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Książki w Kaliszu za okres od 14 maja 2019 do 30 maja 2023 r.

²⁸ Od lipca 2023 r. „Polonia Maior Orientalis” – 100 pkt., „Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk” – 40 pkt., „Studia Kaliskie” – 40 pkt.

²⁹ Koncepcja B. Celer. Informacje o jednodniówce na podstawie wydanego tytułu.

³⁰ www.ktpn.org

Adam Chodyński. Dokumenty historia Kalisza, [oprac. katalogu Bogumiła Celer, Henryka Karolewska, Marcin Mikołajczyk. Kalisz: Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, 2022.

Andrysiak, Ewa. „Konkurs Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk na najlepszą publikację o Wielkopolsce w roku 2017”, *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk*, 18 (2018): 299-303.

Celer, Bogumiła. „Inwentaryzacja i digitalizacja spuścizny Adama Chodyńskiego ze zbiorów Archiwum Diecezjalnego we Włocławku. Sprawozdanie z realizacji projektu”, *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* 19 (2019): 229-233.

Obała, Ewa. „Kronika Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* 18 (2018), 19 (2019), 20 (2020), 21 (2021), 22 (2022).

Obała, Ewa. Seminarium pt. „<Wkład towarzystw naukowych i lokalnych środowisk w powstanie i działalność uniwersytetów w okresie Drugiej Rzeczypospolitej> w Poznańskim Towarzystwie Przyjaciół Nauk. Poznań, 12 listopada 2018 r.”, *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* 18 (2018): 285-286.

Obała, Ewa. „Rejestr członków honorowych, rzeczywistych i wspierających Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk”, *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* 18 (2018), 19 (2019), 20 (2020), 21 (2021), 22 (2022).

Trasowanie miasta. Samochodowe arterie komunikacyjne a urbanistyczne otoczenie zabytkowe dawniej, dziś i jutro. Przewodnik konferencyjny. Kalisz, 9 czerwca 2022. Kalisz: Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, 2022.

Załącznik

Wydawnictwa Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk 1918-2022

Monografie naukowe, bibliografie, poezje i inne

2018

– Bruś Joanna, Albert Nestrypke. Propagator architektury modernistycznej w Kaliszu, 2018.

– Gołdyn Piotr, Obrazki z dziejów oświaty w Wielkopolsce Wschodniej. Z. 3, 2018.

– Mikołajczyk Marcin, Grecka wspólnota w Kaliszu, 2018.

– Państwo – religia. Instytucje państwowe i obywatele wobec religii w Europie Środkowo-wschodniej w XX wieku, pod red. Jarosława Durki, 2018.

2019

– Górzyński Makary, Dziewiętnastowieczny park miejski w Kaliszu. Ogród cywilizacji, 2019.

– Tadeusiewicz Hanna, Książka i ludzie książki w „Dziennikach” Marii Dąbrowskiej (TPK, KTPN, 2019)

2020

– Bieniecki R., *Calisia devastata Calisia restituta = Kalisz zburzony Kalisz odrodzony* (2020)

– Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Trzydzieści lat działalności 1987-2017, pod red. red. K. Walczaka, 2020

– Kisiel Jarosław, Kisiel Krzysztof, Szymański Włodzimierz, Historia chodu sportowego w Polsce w latach 1981-1984, 2020.

– Szkoła kaliska i jej budynek, pod red. Bogumiły Celer, Joanny Montelatic, Krzysztofa Walczaka. 2020.

2021

– Andrysiak Ewa, Alfons Parczewski. Bibliografia. Wyd. 2 zm. i uzup., 2021 (Katalogi i Bibliografie KTPN; nr 1).

– Centralny Ośrodek Szkolenia Służby Więziennej w Kaliszu w latach 1950-2019, zespół redakcyjny Krzysztof Jędrzejak, Bogdan Nowak, Paweł Szczepaniak, Edward Wasilewski, Maciej Okrasa, 2021.

– Gołdyn Piotr, Ochotnicze Straże Pożarne powiatu konińskiego w latach 1921-1939, 2021.

– Kisiel Jarosław, Kisiel Krzysztof, Historia chodu sportowego w Polsce w latach 1904-1945, 2021 (Świat Chodu Sportowego, t. 7).

– Kisiel Jarosław, Kisiel Krzysztof, 100 lat Wielkopolskiego Związku Lekkiej Atletyki, T. 1, 2021.

– Kisiel Jarosław, Kisiel Krzysztof, Wszystko o chodzie Sportowym, 2021 (Świat Chodu Sportowego).

– Kubiak Katarzyna, Bibliografia bibliologiczna Kalisza 1981-1990, 2021 (Katalogi i Bibliografie Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk; nr 2).

– Szulakiewicz Władysław, Gołdyn Piotr, Wychowanie i opieka. Perspektywa historyczna, 2021.

– Tomaszewski Patryk, Od przełomu narodowego do ruchu młodonarodowego. Związek Młodej Polski w latach 1937-1939. Studium z dziejów myśli narodowo-państwowej, 2021.

2022

– Andrysiak Ewa, O bibliografii Kalisza. Historia, stan prac i zamierzenia (2022

– Dedykacje i autografy w pracach ofiarowanych profesor Hannie Tadeusiewicz, wstępem opatrzyła E. Andrysiak, 2022.

– Dziembowski Piotr Maciej, Metryki ślubów szlachty w parafiach kaliskich z XVIII wieku. Studium genealogiczno-prozopograficzne, 2022.

– Górzyński Makary, Trzy historie o mieście spod ziemi. Architektura, modernizacja, niepamięć, 2022.

– Przygodzki Sławomir, Elity gospodarcze Kalisza. Proces formowania się burżuazji w latach 1815-1867 (2022).

– Sobczyński Jan, Kronika kościelna Kalisza, t. 1, 2022.

– Sygit Marian, Miłość ach to ty [wiersze], 2022.

– Sygit Marian, Świat ach to ty [wiersze], 2022.

W e r s j e e l e k t r o n i c z n e

- Gołdyn Piotr, Ochotnicze Straże Pożarne powiatu Konińskiego w latach 1921-1939. Studium historyczne na podstawie „Głosu Konińskiego”, 2022.
- Górzyński Makary, Dziewiętnastowieczny Ratusz w Kaliszu. Architektura i niezrealizowany projekt nowoczesności, 2021.
- Górzyński Makary, Dziewiętnastowieczny Teatr Miejski w Kaliszu. Architektura i polityki kulturowe na peryferiach imperium”, 2022.
- Górzyński Makary, Wczasy Kaliskie 1911-1913. Obrazy z czasów transformacji, 2022.
- Reconstructions and Modernizations of Historic Towns in Europe in the First Half of the Twentieth Century: Nation, Politics, Society, red. Iwona Barańska i Makary Górzyński, 2018
- Życie artystyczne ośrodków prowincjonalnych na ziemiach polskich i w Europie Środkowej w drugiej połowie XIX i początkach XX wieku: przemiany, formy i funkcje, pod red. Iwony Barańskiej, 2020.

S e r i a „K a l i s z a n i e”

- Andrysiak Ewa, Karolewska Henryka, Felicja Łączkowska (1859-1932). Nauczycielka i działaczka społeczna, t. 15, 2018.
- Kolańczyk Aneta, Adam Asnyk (1838-1897). Poeta, działacz polityczny i społeczny, t. 16, 2018.
- Tabaka Anna, Tadeusz Kulisiewicz (1899-1988). Rysownik, grafik, kaliszanie, t. 17, 2019.
- Walczak Krzysztof, Paweł Nikołajewicz Rybnikow (1831-1885). Etnograf, wicegubernator kaliski, t. 18, 2020.
- Kaczmarkiewicz Maria, Fibigerowie. Rodzina kaliskich fortepian mistrzów, t. 19, 2021.
- Andrysiak Ewa, Steczek Czerniawska Elżbieta, Melania Parczewska (1850-1920). Nauczycielka, społeczniczka, pisarka, t. 20, 2021.
- Kolańczyk Aneta, Maria Konopnicka (1842-1910). Poetka, pisarka, społeczniczka, emancypantka, t. 21, 2022.

P r z e w o d n i k i k o n f e r e n c y j n e

- Międzynarodowa konferencja Kontakty artystyczne między blokami politycznymi po drugiej wojnie światowej w Europie środkowej: sztuki wizualne, władza, propaganda kulturowa. Konferencja międzynarodowa, 18-19 października 2019. Przewodnik konferencyjny, 2019.
- Trasowanie miasta. Samochodowe arterie komunikacyjne a urbanistyczne otoczenie zabytkowe dawniej, dziś i jutro. Przewodnik konferencyjny. Kalisz, 9 czerwca 2022, 2022.
- Spuścizny w zbiorach archiwalnych, bibliotecznych i muzealnych bazą źródłową w badaniach biograficznych. Ogólnopolska konferencja naukowa, Kalisz, 22-23 IX, 2022, Przewodnik konferencyjny, 2022.

K a t a l o g i w y s t a w

– Adam Chodyński. Dokumenty historyka Kalisza, [oprac. katalogu Bogumiła Celler, Henryka Karolewska, Marcin Mikołajczyk. Kalisz: Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, 2022.

– Czesław Woś – malarstwo. Katalog, projekt i oprac. E. Obała, 2019.

E d y c j e d l a P W S Z w J a r o s ł a w i u

– Bezpieczeństwo informacji w organizacjach, pod red. Jarosława Wołęjszo, Krzysztofa Rejmana i Małgorzaty Wilczyńskiej, 2021.

– Hady-Głowiak Katarzyna, Hady-Głowiak Stanisław, Walenia Alina, Wilczyńska Małgorzata, Funkcjonowanie i efektywność audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych. Wybrane zagadnienia, 2022.

– Ryzyko i kontrola w organizacji, red. nauk. Jarosław Wołęjszo, Krzysztof Rejman, Małgorzata Wilczyńska, 2022.

– Ryzyko i niepewność w bezpieczeństwie informacji, red. nauk. Jarosław Wołęjszo, Krzysztof Rejman, Małgorzata Wilczyńska, 2022.

– Zarządzanie ryzykiem w organizacji, pod red. Jarosława Wołęjszo, Krzysztofa Rejmana i Małgorzaty Wilczyńskiej, 2021.

E d y c j e d l a P W S Z (A k a d e m i i K a l i s k i e j)

– Cuginia Klaudia, Krauss Hanna, Wojtyła-Buciora Paulina, Wpływ żywienia niemowląt na występowanie niedokrwistości z niedoboru żelaza. Mechanizmy utrzymujące homeostazę żelaza w organizmie człowieka, 2020.

– Edukacja w bezpieczeństwie i obronności, pod red. nauk. Waldemara Schelfsa, Wiesława Jaszczura i Pawła Kamińskiego, 2020.

– Jaszczur Wiesław, Edukacja młodzieży na rzecz bezpieczeństwa, 2020.

– Kamiński Paweł, Metodyka przygotowania planu ochrony infrastruktury krytycznej. Wyd. 2 popr. i poszerz., 2020.

– Kostiukevych Viktor, Skrypko Anatol, Vrublevskiy Jevgenij, Lamach Łukasz, Tactics and movement control in football, 2020.

– Myśliwiec Leszek, Sygit Katarzyna, Sygit Marian, Profilaktyka chorób jamy ustnej, 2020.

– Prakseologia w zarządzaniu i dowodzeniu. Cz. 1, Racjonalność w dowodzeniu, red. nauk. Witold Kieżun, Jarosław Wołęjszo, 2020.

– Prakseologia w zarządzaniu i dowodzeniu. Cz. 2, Racjonalność w zarządzaniu, red. nauk. Witold Kieżun, Jarosław Wołęjszo, Aneta Pisarska, 2020.

– Prakseologia w zarządzaniu i dowodzeniu. T. 7, Etyka w zarządzaniu, pod red. Witold Kieżun, Jarosław Wołęjszo, Aneta Pisarska, 2020.

– Prakseologia w zarządzaniu i dowodzeniu. T. 8, Etyczność w dowodzeniu, pod red. Witold Kieżun, Jarosław Wołęjszo, Katarzyna Mikurenda, 2020.

– Prakseologia w zarządzaniu i dowodzeniu. T. 9, red. Jarosław Wołęjszo, Aneta Pisarska, Zuzanna Przyłuska, 2020.

- Przemiany w poglądach na rzecz pamięci narodowej, patriotyzmu i szacunku do minionych pokoleń, praca zbiorowa pod red. Ireneusza T. Dziubka, 2020.
- Przyłuska Zuzanna, Bezpieczeństwo inwestycyjne na rynku kapitałowym jako determinanta kondycji gospodarczo-obronnej kraju, 2020.
- Statystyka w pracach badawczych. Roztropność, narzędzia, etyka” Andrzeja Młodaka, 2020.
- Wojna. Siły zbrojne. Państwo. Rozważania polemologiczne, praca zbiorowa pod red. Andrzeja Polaka, 2020.
- Wołęjszo Jarosław, Proces szkolenia obronnego, 2020.
- Wronka Sławomir, Ośrodki decyzyjne w organizacjach zhierarchizowanych, 2020.

KALISKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK. 35 LAT W SŁUŻBIE NAUCE I REGIONOWI

STRESZCZENIE

Założone w 1987 r. Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk w roku 2022 obchodziło jubileusz 35-lecia działalności. Trzydzieści lat obecności towarzystwa udokumentowano w monografii *Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Trzydzieści lat działalności 1987-2017* (Kalisz 2022). W artykule przypomniano zatem działania KTPN z lat 2018-2022, działające w strukturze komisje i pracownie i podejmowane przez nie prace, działania upowszechniania nauki i kultury, rozwój biblioteki, wydane edycje (książki i czasopiśma), w tym elektroniczne.

SŁOWA KLUCZOWE

Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Kalisz

THE SOCIETY OF FRIENDS OF SCIENCE IN KALISZ 35 YEARS IN THE SERVICE OF SCIENCE AND OF THE REGION

SUMMARY

The Society of Friends of Science in Kalisz, founded in 1987, celebrated its 35th anniversary in 2022. Thirty years of the society's history are documented in the monograph "Society of Friends of Sciences in Kalisz. Thirty years of activity 1987-2017" (Kalisz 2022). The article recalls the activities of KTPN in 2018-2022, the committees and workshops operating within the structure as well as their work, activities for scientific and cultural dissemination, development of the library, editions (books and magazines), including electronic publications.

KEYWORDS

Society of Friends of Science in Kalisz, Kalisz